

iske
bry-

iske
dige
d i
må-
og
stiler
i
pro-
rat
len
den
abi-
ast-
kke
det
ard
og
pre-
bei-
på
tte
vill
vår
—
de
ne-
tan-
led-
tut-
ke
in-
e i
st-
tar-
ge-
ig-
en
je-
not

det som skjedde utfor en 3 meter høy
loddevegg i fjellet.
En lignende ulykke skjedde på sam-
me sted i fjellet da en beruset mann
falt utfor fjellsiden. Platået betegnes
som et meget farlig sted.
Politiet arbeider med saken, og ber
om opplysninger fra mulige vitner.

helt ansket: «Dere må være så venn-
lig å unnskyld at jeg er upresis», sa
han, «jeg ble nemlig sittende fast i ba-
dekaret, og det fantes ikke noe skohorn
i nærheten, så det tok litt tid å få meg
ut».

MB 25.5.46

Ullensveien 33, Oslo.

Oslo Havebyselskap.

Forretningsfører i Oslo Havebysel-
skap, Carl Olen, fratrer sin stilling 7.
juni og går over på pensjon. Som ny
forretningsfører har representantskapet
ansatt selskapets fullmektig, Arne Vinje.

Andakt den dagen arrangert i kirke-
andakt i Frogner kirke mandag 27. mai
kl. 20 til inntekt for gjenselsingen av
Bode kirke. Det blir et fyldig program
under medvirking av Arild Sandvold
(orgel), Kathe Løvseth (sang), Gunnar
Ørbech (Holln) og Øystein Sinding Lar-
sen (sang). Dessuten blir det andakt
ved pastor Arne Fjeldberg.

temperaturer klokken 19 i går 18,4 gr.
Høytrykket over Skandinavia avtar
i intensitet og værtilstand østenfjells
blir mer instabil. Det blir antagelig litt
kjøligere. Varsler som gjelder til i kveld:
Andre Agder, Telemark, Østlandet
med Oslo, Jotunheimen og Dovre-
fjell: Lett bris, antagelig noe tilsky-
ende, men stort sett pent vær.

Morgenbladets kronikk.

25. mai.

En dokumentasjon fra okkupasjons- tiden i Danmark.

Av professor Johs. Andenæs.

Bevattelsestidens Røkte. Do-
kumentarisk Hæftebog, utgitt
av Sagførerrådet, København
1945-1946.

DEN menneskelige hukom-
melser er en skryppelig opp-
lysningskilde. Erindringsbildet av
det som er skjedd blir omformet
og forvirket i lys av senere er-
faringer. Det er så lang tid etter
hva som skjedde, at en autentisk
gjengivelse av det som er skjedd,
stemmer den karakteristiske ikke
med det erindringsbilde som et-
ter hvert har festet seg.

Denne menneskelige psykologi-
ske kjensgjerning gjør seg i sær-
lig grad gjeldende etter en tid
så dramatisk og full av skifter
de opplevelser og stemninger
som krigen og okkupasjonstiden.
Det har etter frigjøringen ofte
vært en viss vanskelighet å
bedømme okkupasjonstidens
menneskelige situasjoner og
innvirkninger på de fante steder
hvor lett en har for å sammenfor-

tidens handlinger etter nåtidens
mål.

Enda langt sterkere må dette
gjelde i Danmark, hvor forholdet
til okkupasjonsmakten i årenes
løp gjennomgikk en langt mer
radikal forandring enn her i
Norge. I følelsen av dette tok det
danske Sagførerråd allerede
kort tid etter frigjøringen opp
arbeidet med å samle og gjøre
tilgjengelig det historiske mate-
riale som var nødvendig for en
rettferdig vurdering. Resultatet
foreligger nå avsluttet i to mo-
numentale bind på tilsammen
nær 1600 tettrykte sider, under
redagjon av landsrettsakfører
Niels Alkild og med en lang
rekke medarbeidere fra de for-
skjelligste felter.

Det umiddelbare formål for
verket er å gi det tilstrekkelige
materiale for domstoler, påtale-
myndighet og forsvarere under
det pågående rettsoppgjør. Men

arbeidet er blitt noe langt mer.
For framtidens historieskrivere
må det bli et uunnværlig kilde-
skrift. Og for enhver som har
bruk for pålitelig opplysning om
danske forhold under okkupasjo-
nen på et eller annet område, er
det en fortrinlig oppslagsbok.

Når en blar gjennom verket,
får en et sterkt inntrykk av de
vanskeligheter som den offisielle
samarbeidspolitik i tiden inntil
29. august 1943 må skape for et
klart og konsekvent politisk og
rettslig oppgjør. Et avsnitt hand-
ler om den danske unntagelses-
lovgivning til vern om tyske in-
teresser som Riksdagen vedtok
etter tysk påtrykk. En kan her
lese om de forskjellige straffe-
bud mot illegale aviser, patri-
otiske demonstrasjoner, spiona-
sje og sabotasje og etter Tysk-
lands overfall på Russland også
mot all kommunistisk virksom-
het. En får også redegjort for
hvordan de danske domstoler
håndhevet denne lovgivning.
Straffene var som regel noen må-
neder fengsel og sparte sikkert
mange for en verre skjebne ved
tysk domstol, men i et enkelt
tilfelle ble en oberstløytnant for
spionasje dømt til livsvarig
fengsel og hans hjelpere til åre-
lange fengselsstraffer. I Justis-
ministeriets meddelelse om dom-

men heter det at «de dømte har
overfor deres Fædreland handlet
ansvarsløst, og deres adfærd kan
ikke fordømmes sterkt nok. De
har sat sig ud over Kongens Op-
raab samt ethvert Hensyn, de
skylder deres Landsmænd». Et
annet avsnitt i verket gjengir
lover, sirkulærer og offisielle ut-
talelser av regjeringen og enkel-
te regjeringsmedlemmer. En får
repetert tilalutningen til Anti-
Kominternpakt, de tallrike ad-
varsler mot sabotasje, oppford-
ringene til et godt og tillitsfullt
samarbeid med okkupasjonsmak-
ten. Her stifter en således be-
kjentskap med det kjente sirku-
lære til amtmennene av august
1940 hvor det heter, at forhold-
ene har utviklet seg slik at
det efter Regjeringens Forme-
ning vil være naturligt, at dan-
ske Embedsmænd Landet over,
i første Række Amtmændene,
kommer i Kontakt med den tyske
Værnemagts Officerer, såvel
som med de civile tyske Embeds-
mænd på en Måde, der lader
disse forstå, at man fra dansk
Side gerne vil have nogen For-
bindelse med dem udover de
rent tjenstlige forretningsmæs-
ige Forhandlinger, og at man vil
se med velvilje på ønsker om en
forhøjelse af repræsentations-
leggene for å muliggjøre allet

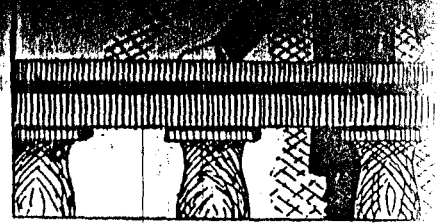
selskabelig samvær. Som bak-
grunn for rettergangen mot
medlemmene av Frikorps Dan-
mark og andre militære forma-
sjoner i tysk tjeneste er det av
særlig interesse å lese om Regje-
ringens offisielle holdning til
disse korps. Danske befalings-
menn som ville melde seg til tysk
krigstjeneste fikk løfte om tjene-
stefrihet og om at de ikke skulle
bli stilt ringere enn andre befa-
lingsmenn med hensyn til for-
fremmelse og rettstilling i hæ-
ren. Ved den tyske minnefest
for frikorpsets leder, som var
falt på Østfronten, var både den
danske stats-, utenriks- og for-
svarsminister til stede sammen
med kommanderende general
Gartz. Samme general inspiserte
noe senere korpset ved tilbe-
korelsen til Østfronten sammen
med den tyske øverbefalhavende
i Danmark, general v. Hanne-
ken. Det er ikke til å undres
over, at mange har reagert på
at den kommanderende general
etter frigjøringen fortsatte i sin
stilling, mens de menige medlem-
mer av Frikorps Danmark ble
dømt til flere års fengsel.

Forordet til Bevattelsestidens
faktas framhever at selv om
det har vært i minde at hand-
linger og Undeelsener i vidt Om-
fang har maattet præge af de

og kjennet, dommens tyngde.
Jakobs ord: «I har ikke fordi I ikke ber, og I ber og får ikke fordi I ber silde.»

Men Jesu veiledning har evig gyldighet. «Når du ber, da gå inn i ditt lønnkammer og lukk din dør.» Ordet lønnkammer er et støvlagt ord i vår slekts bevissthet. Det står ikke på vår dagsorden. Veien til lønnkammeret er av mange glemt og tilgrodd vei. Travelheten jager oss, vår maurtin til verden krever oss, opptakt og stue står vi mellom de mange gledende jule. Ogsa mistelig sett er vi så ofte travelhetens ofre. Det er mange viligst omvistede mennesker mellom oss. Men travelheten er krevende. Den store sjelelig forflatning ligger i dens fotefar. Nervøsitet og usikkerhet bor i dens skygge. Det gamle ord har såvidt ærend til oss: «Se til å

se, har derfor vært den som de har støttet arbeid til kreftens bekjempelse. I en rekke Oslo-aviser for 14. og 15. mai i år var der imidlertid innrykket en annonse fra foreningen som fortalte at denne skulle opprette et «folkekursted», og i den anledning søkte en læge med interesse for kosthold, og levingssett, og som ville være villig til å foreta studier i utlandet. Jeg vil i denne forbindelse få spørre Kreftforeningen om man bekjemper kreft ved å opprette et slikt kursted. Jeg vil også få spørre foreningens medlemmer om det er til et slikt kursted de har gitt sine penger, og om det var for å få opprettet et slikt kursted at de meldte seg inn som medlemmer av foreningen? Av den nevnte annonse framgår det at den læge som skal overta ledende stilling ved kurstedet skal interessere

*Holen! — Din skjebnetid
da Andraa, og andre i time
og sa at din skatt var for
Det krever prosenter som
Ja på skatten måles en
Tenk, lav skatt da Holen!*

seg for kosthold, og når man dessuten kjenner til at Kreftforeningens styremedlemmer er kostholdsfanatikere med samme synsmåter som hr. Røglø, da forstår man av hvilken art dette kursted skal være. Jeg må igjen en gang få spørre for-

Tvangssituation, Landet har befunnet sig i». Det er naturligvis riktig. Forståelsespolitikken i krigens første år sparte sikkert land og folk for store offer. Men for nasjonalsinnede dansker måtte den samtidig føles som en lang rekke ydmykelser, som måtte bli stadig vanskeligere å bære etter hvert som situasjonen tilspisset seg både hjemme og ute — inn til det hele brast ved unntagelsestilstanden 29. august 1943.

Det foreliggende verk begrenser seg imidlertid ikke til å gjengi det offisielle Danmarks stilling. Det gir detaljerte opplysninger om den tyske propaganda om de forskjellige tysk-orienterte organisasjoner og korps, om pressens stilling, om ervervslivet

og dets forhold til økkupasjonsmakten. Men ikke minst gir det en fengslende og fyldig framstilling av den aktive danske frihetskamp. En kan følge den frie danske radio fra London, den illegale presse, Frihetsrådets tilblivelse og arbeid. I avsnittet om sabotasjen finnes en kronologisk oversikt over samtlige kjente sabotasjeaksjoner, hvor en kan følge stigningen fra måned til måned — oppregningen av sabotasjeaksjonene i april 1945 fyller over tre sider. Anslagsvis blir skaden ved sabotasjen kalkulert til 281 millioner kr. Overfor den innvending at sabotasjen ble dyr for Danmark og ødela store verdier, er svaret at de allierte ville ha den tyske produksjon

stanset og at det ville kostet mer både av menneskeliv og av materielle verdier hvis ødeleggelsen skulle vært utført ved flybombardementer. Også tallet av de såkalte «stikkerlikvideringer» (drap av angivere), som først begynte etter unntagelsestilstanden høsten 1943, steg fra måned til måned og nådde sitt høyeste tall i april 1945 med 73. Det samlede tall anslåes til omkring 500. Til gjengjeld ble der begått et lignende antall «clearingmord» fra den annen side. Alt i alt sitter en etter lesningen av disse avsnitt tilbake med et sterkt inntrykk av at om den aktive motstandsbevegelse i Danmark hadde en trangere fødsel enn hos oss, så antok kampen til gjengjeld i krigens siste fase en mer dramatisk tilnærmet karakter der enn her. Også uroen ved kapitulasjonen var større; bare i København regner en med 135 dødsoffer på grunn av skuddvekslinger i kapitulasjonsdagene.

Det er et imponerende arbeid som ligger bak framleggelsen av hele dette rike stoff så kort tid etter frigjøringen. Alle som her hjemme arbeider med rettsoppgjøret kan bare beklage at vi ikke hos oss har fått i stand et lignende oppslagsverk.

John Andenæs.

Tjugontonde
SVENSKA MASSAN
Riksvärnsmässan
GÖTEBORG
öppnas **I DAG kl. 12 m.**